

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se
(kopia ju.12@regeringskansliet.se)

Remiss

2023-01-02

Ju2022/03740

Europeiska kommissionens förslag till direktiv om harmonisering av vissa delar av insolvensrätten

Avdelning II

”ÅTERVINNINGSTALAN”

Återvinningsreglerna i 4 kap. konkurslagen och 5 kap. lagen (2022:964) om företagsrekonstruktion synes i allt väsentligt uppfylla de krav som förslaget i denna del uppställer.

Avdelning III

”SPÅRNING AV TILLGÅNGAR SOM TILLHÖR INSOLVENSBOET”

I kapitel 1 finns det bestämmelser som ska möjliggöra för förvaltare, som utsetts i ett pågående insolvensförfarande, att direkt och omedelbart få tillgång till och söka efter bankkonton i dels ett nationellt centraliserat bankkontoregister, dels i det sammankopplade systemet av centraliserade bankkontoregister med andra medlemsstater. Detta kommer enligt förslaget att påverka de registrerades grundläggande rättigheter, särskilt rätten till respekt för privatlivet och rätten till skydd av personuppgifter. Även om det till skydd för människors integritet finns vissa skyddsbestämmelser i kapitel 1, till exempel att en begäran om tillgång till de ifrågavarande registren ska prövas av vissa utsedda domstolar och att det ska ställas vissa krav på personalen vid dessa domstolar avseende integritet och kompetens, väcker förslaget frågor om de integritetsskyddande åtgärderna är tillräckliga. Detta inte minst mot bakgrund av att sökningar i registret ska få äga rum trots att det inte finns någon brottsmisstanke mot en gäldenär. En noggrannare analys behöver göras för att utreda dels hur stor nytta är för förvaltare att få tillgång till den stora mängden bankkonton för att upptäcka och spåra tillgångar som tillhör insolvensboet, dels om ytterligare integritetsskyddande åtgärder behövs.

Avdelning IV

”PREPACK-FÖRFARANDEN”

Någon motsvarighet till prepack-förfaranden finns inte i svensk rätt. I någon mån torde sådant som förekommer inom ramen för en företagsrekonstruktion och åtgärder som en konkursförvaltare vidtar rymmas inom det föreslagna förfarandet, men det torde krävas lagstiftning,

bl.a. i fråga om den för svensk del nya rättsaktören administratör, om förslaget ska kunna införlivas i svensk rätt.

Ändamålet med förslaget i denna del är gott, men förslaget framstår som komplicerat att tillämpa för den som inte praktiskt arbetar med insolvensförfaranden. Om förslaget genomförs får det antas att stora krav på saklig kompetens måste ställas på de domstolar som ska handlägga prepackförfaranden. Möjligen bör, i stället för att införa ett nytt insolvensförfarande i svensk rätt, företagsrekonstruktionslagen och konkurslagen anpassas efter syftet med förslaget.

Avdelning V

”FÖRETAGSLEDARES SKYLDIGHET ATT BEGÄRA ATT ETT INSOLVENSFÖRFARANDE INLEDS SAMT DERAS CIVILRÄTTSLIGA ANSVAR”

Den definition av företagsledare som ges i motiveringen till förslaget kan synas vid, men 25 kap. 18 § första och andra stycket aktiebolagslagen (2005:551) torde vara förenlig med definitionen (se prop. 2000/01:150 s. 99).

Avdelning VI

”AVVECKLING AV INSOLVENTA MIKROFÖRETAG”

Enligt avdelning I artikel 2 punkten j) avses med mikroföretag ett företag i den mening som avses i bilagan till kommissionens rekommendation 2003/361/EG. Enligt denna rekommendation definieras mikroföretag som företag som sysselsätter färre än tio personer och vars omsättning eller balansomslutning inte överstiger 2 000 000 euro per år.

Av förslaget till direktiv framgår att det i många medlemsstater inte sker någon ordnad avveckling av mikroföretag på grund av att det ordinarie insolvensförfarandet inte är tillgängligt för dem eller för att deras ansökan avvisas. Så är enligt förslaget fallet om det inte finns några tillgångar i insolvensboet eller om tillgångarnas värde inte täcker de administrativa kostnaderna för förfarandet. Det föreslagna direktivet om ett förenklat avvecklingsförfarande för mikroföretag förefaller komma till rätta med detta problem.

När det gäller reglerna om ett förenklat avvecklingsförfarande riktar förslaget till direktiv enbart in sig på mikroföretag. Det förefaller vara en bättre ordning att det avgörande rekvisitet, för tillämpningen av det förenklade avvecklingsförfarandet, hänförs till insolvensboets ekonomiska ställning och inte till en viss typ av företag. Reglerna i 10 kap. konkurslagen är således enligt vår uppfattning väl utformade. De torde i huvudsak inte stå i strid med det föreslagna direktivet eftersom dels 10 kap. konkurslagen omfattar alla typer av företag, inklusive mikroföretag, dels kostnaden för insolvensförfarandet i sista hand betalas av staten enligt 14 kap. 3 § konkurslagen. Den svenska konkurslagstiftningen överensstämmer emellertid inte med artikel 39 i förslaget till direktiv. Av artikeln framgår att huvudregeln vid avveckling av insolventa mikroföretag är att en förvaltare inte ska utses. Det kommer att få konsekvenser för det svenska insolvensförfarandet då konkursförvaltaren enligt 7 kap. konkurslagen bland annat har en brottsefterforskande uppgift.

Avdelning VII

”BORGENÄRSKOMMITTÉ”

I företagsrekonstruktioner kan en borgenärskommitté utses (se 2 kap. 18 § andra stycket företagsrekonstruktionslagen). I konkurser saknas den möjligheten. Konkurslagen ger emellertid borgenärerna möjligheter till insyn och inflytande på annat sätt (se 7 kap. 9, 10 och 30 §§), vilket torde vara tillräckligt i de flesta konkurser. Däremot kan det kanske finnas behov av att inrätta borgenärskommittéer i mycket omfattande konkurser.

Mats Åhrling

Thomas Arvefors